

Ukraine, first of all, lobbying national interests of our state in the international arena and in different countries of the world, remains insufficiently researched.

Thus, in the modern period, the attention of scientists to the creative development of Ukrainians in emigration has considerably increased; this has become one of the aspects of interest in the activities of Diaspora lawyers. The goal of the research is to complement the process of thoroughly rethinking the concepts and interpretations of the problem as a whole, as well as its individual elements in particular. The fruitful scientific activities of the Ukrainians in Prague, such as S. Dnistrianskyi, S. Shelukhin and A. Yakovliv, requires the application of new methodological approaches according to which the activities of diaspora scientists should be regarded as a natural consequence of those state-legal realities in which they were. As for the study and evaluation of the Ukrainian state-building of the said legal scientists, it is appropriate to refer to the national-democratic direction.

The research and analysis of the works of scientists-emigrants, which reflects the legal justification of the grounds of Ukrainian statehood, the desire of the Ukrainian diaspora for the restoration of national statehood, should cause a considerable interest both by professional scientists and representatives of state authorities, domestic and foreign Ukrainian public-political organizations, the world community and it can be of public benefit under the current difficult conditions of the Ukrainian state-building.

УДК 35.977.535.3.94

О. СИТНИК

доктор історичних наук, доцент,
завідувач, професор кафедри історії
Мелітопольського державного педагогічного
університету ім. Б. Хмельницького
E-mail - oleksander_sytnyk@i.ua

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА 2014–2017 РОКІВ ЯК НАСЛІДОК НЕЗАВЕРШЕНОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ

У статті проаналізовано початок російсько-українського протистояння 2014–2017 рр. через призму оцінки революційних подій 1917–1920 рр. та доведено, що саме незавершеність революційних подій початку ХХ ст. спровокувала військову напругу в регіоні.

Ключові слова: українська революція, революція 1917–1921 рр., російсько-українська війна 2014–2017 рр., збройні сили, державотворення.

Постановка проблеми. Українська революція 1917–1921 років, котра мала яскраво виражений національно-визвольний характер, в силу цілої низки об'єктивних і суб'єктивних обставин була незавершеною. А, відтак, це не лише зумовило більшовицьку окупацію значної частини України, але й стало основною причиною продовження національно-визвольної боротьби українців вже в наш час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематика Української революції 1917–1921 років значним чином розкрита в працях В. Верстюка [1; 2], Я. Дашкевича [3], Р. Ковалю [4], О. Любовець [5], І. Нагаєвського [6], Ф. Турченка [7], М. Шлемкевича [8] та ін. У той же час, зв'язок української революції 1917–1921 років з сучасною російсько-українською війною 2014–2017 років залишається неналежним чином розкритий.

Мета. Мета статті полягає у характеристиці сучасної російсько-української війни 2014–2017 років як наслідку незавершеності Української національно-визвольної революції.

Виклад основного матеріалу. Серед перших кроків на шляху розвитку української національної ідеї в 1917 р. було поширення гасла «Вільної України». Воно своєю узагальнюючою формою об'єднувало різні в соціальному плані українські сили. Серед іншого, у ньому містились сподівання «сірої» людини, тієї середньої людини, що становила переважну масу українського народу, і яка під тиском царського режиму не дійшла ще до

рівня високої політичної свідомості, але відчувала інстинктом, що вільна Україна поставить її нарівні з іншими народами й дасть сповнення власних мрій і сподівань [1, 65, 66]. Послідовно відстоювали ідею самостійності України у цей період М. Міхновський, М. Шаповал, М. Макаренко та І. Луценко. Завдяки їх зусиллям у жовтні 1917 р. в м. Чигирині було проведено з'їзд Вільного козацтва, на котрому кожен другий делегат виступав на підтримку проголошення самостійності України, та 3-й Всеукраїнський військовий з'їзд в Києві, на якому лунали заклики «Хай живе самостійна Україна!», а делегати вимагали від Центральної Ради офіційно проголосити Україну самостійною державою [9, 16].

Тоді, як М. Міхновський із своїми однодумцями прагнув розбудувати українські збройні сили – важливу основу любої держави та проводив її українізацію, «запаморочені доктринери» не хотіли зрозуміти значення армії, збудованої на послухові й дисципліні. Їм були важливіші ідеологічні суперечки та партійні зібрання й засідання Центральної Ради з дріб'язкових питань. У той час, як ворожа пропаганда розкладала українську армію, а більшовицьке військо наступало на Київ [10, 22]. Проблема армії стала однією з найгостріших не лише для ідеології Центральної Ради, а зрештою й для її долі. Розглядаючи державу як синонім імперіалізму й насильства, М. Грушевський вважав, що армія є знаряддям державного примусу та пережитком старого режиму, а відповідно – в умовах соціалістичного ладу має бути замінена міліцією [11, 50, 51]. Забігаючи наперед, слід зауважити, що російські більшовики, сповідуючи аналогічну ідеологію, власну армію лише посилювали, використавши її і для знищення Центральної Ради.

Прагнучи нейтралізувати агітацію самостійників, партії федералістичного спрямування намагалися переконати маси українства в тому, що прагнення незалежності є домаганнями поміщиків і капіталістів, що відповідає їхнім класовим завданням, не має нічого спільного з інтересами трудящих і означає збереження буржуазно-поміщицького ладу. А в умовах автономії в демократичній республіці Росії можна побороти слабосилу українську буржуазію та встановити в Україні справедливий соціально-економічний устрій [5, 4, 25]. Такого роду популізм ще більше затуманював свідомість народу, котра і так була не надто просвіченою внаслідок тотальної русифікації, малоосвіченості та демагогічної соціалістичної пропаганди.

Очевидець тих подій М. І. Шлемкевич свідчив, що провладна демократія 1917 р. не вміла знайти місця в своїй військово-політичній системі для відродженого вільного козацтва, боячись «провідницьких первнів» в його осередках. Ця ж демократія мріяла в своїх «невинних снах 1917 року про непорочну чистість своїх засад», отже, про республіку без президента. При цьому стверджувалося: «Або соціалістична Україна, або ніяка!» [8, 91, 92]. Своєрідною альтернативою цьому Шлемкевич вважав «державу вільного духу», створену українською «шевченківською людиною» й втілену в Українській Народній Республіці.

Дух степу, або дух руїни, що зберігався в «психічному укладі» згідно вислову О. Ольжича, протягом всієї історії українського народу. Саме він призвів до унеможливлення власного державотворення та постійних агресивних зазіхань з боку сусідів. Якщо інші народи спромоглися знешкодити дух бунту та руїни з допомогою сили та державних законів, то на переконання Ольжича, для українців можливим було його усунення лише моральною силою, солідарною «моральною поставою» громадянства взагалі й діяльності відповідальних за долю українського народу одиниць зокрема. Однак, в українському суспільстві велася боротьба всіх проти всіх. При появі якогось авторитету, або діяча навіть із можливістю бути таким, його намагалися принизити, щоб тільки він не став авторитетом для широких мас громадянства [10, 11, 12]. Спроби В. Липинського, М. Міхновського та ін. дати новий імпульс процесу державотворення в Україні не стихійно-соціалістичним шляхом, а в напрямку більш конструктивного, національного, не знайшли масової підтримки серед населення.

Є. Х. Чикаленко у своїх спогадах зазначав, що якби Центральною Радою була прийнята норма, котра б залишала власникам по 50 десятин землі, то «куркулі» оборонили б Україну, а голота все симпатизувала більше більшовикам, хоч Центральна Рада давала їй те саме, що й більшовики, тільки не казала «грабувати награвлене». Тоді й голоду Україна не

знала б» [13, 398]. Прийняття земельного закону було зірвано неузгодженими та суперечливими позиціями соціал-демократів і соціалістів-революціонерів у Центральній Раді. І як наслідок – вона не змогла повернути до себе селянську масу й створити, в тому числі і задля свого ж захисту, боєздатну армію. Але головною жертвою такої політики став народ, оскільки перед загрозою більшовицької окупації більшість політиків спішно подалася на захід.

Логіка розвитку національно-визвольного руху призвела до того, що політичні партії України все більше усвідомлювали важливість Українських Установчих Зборів. Але українські соціалісти, через ідеологічні протиріччя, напередодні виборів до Українських Установчих Зборів не створили єдиного фронту. У свою чергу, крах надій на демократичний розвиток Росії зумовив зміну ставлення українських соціалістів до питання незалежності України. Агресія більшовицької Росії та обставини міжнародного життя прискорили реалізацію українськими соціалістами ідеї самостійної України, котра була проголошена IV Універсалом Центральної Ради від 22 січня 1918 р. [14, 37]. Проте, це був досить запізнілий акт.

На думку Р. Ковалю, головною причиною суперечливих і неузгоджених дій провідників УНР стала відсутність авторитетного політичного українського центру – з чіткою державницькою метою, з власною ідеологією й політикою, власними цінностями та національно зрілою елітою. Українська інтелігенція винниченківського штибу перебуваючи в наркотичній залежності від того, що скажуть у Москві, лише вдавала, що будує Українську державу [4, 34]. Особисті амбіції та честолюбні помисли цих лідерів нівелювали національно-державницькі ідеологічні переконання значної маси українських патріотів.

У свою чергу, Я. Дашкевич підкреслював, що Україна не від сьогодні стала полігоном для реалізації чужих, також дуже кривавих й оплачених втратою національної незалежності, ідеологічних конструкцій. Особливо яскраво проявилось це у 1917–1921 та наступних роках [3, IV]. Спочатку соціалістичні ідеї, а згодом – більшовицька ідеологія нівелювали практично все національно-духовне в Україні, що не було знищене століттями російським самодержавством.

Слід зауважити, що у 1921 р. національно-визвольна боротьба українців не завершилася. Навіть у 1922 р., а певною мірою й надалі, боротьба українців за свою державність не припинялася [15, 1, 78, 79]; [16, 22]. Ю. Липа закликав подивитися на українські визвольні змагання як на битву титана, на які, як і на всі речі людського світу, слід дивитися з нутра власної нації (раси), зсередини національного «Я». На його думку, лише завдяки належній оцінці власних духовних скарбів, можливими є побудова української держави та досягнення рівня великих європейських народів [17, 355].

Згідно переконання очевидців подій національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. (що важливо – різного ідеологічного спрямування), провідники українського революційного руху проявляли нехоть щодо ідеї самостійної та незалежної Української держави. Їх політика, замість цілеспрямованого державного будівництва, вела країну до щораз більшої анархії, котра не тільки виключала організацію війська, але й вела українську державу до неминучої руйни. Це, на жаль, актуально й для нас на сучасному етапі національно-визвольної боротьби.

Постійне озирання на революційні перетворення в Росії, віра в те, що національні проблеми можна вирішити в межах єдиного загальноросійського революційно-демократичного фронту спричинили упущення того шансу, котрий давав українцям можливість творення власної самостійної держави. Все це не лише призвело до поразки національно-визвольних змагань 1917–1921 рр., але й зумовило подальше тотальне нищення українців протягом всього існування більшовицької влади. І закономірним чином, сучасна війна стала продовженням багатовікової експансії Московської держави, з її імперськими породженнями: самодержавства, більшовизму й путінізму з нешовінізмом проти України.

Вже на початку XXI століття ми зіткнулися з реанімацією необільшовизму у вигляді авторитарних тенденцій у сучасній Росії, головно – в путінському режимі.

На думку Ф. Турченка та Г. Турченко, незавершеною виявилася не лише революція 1917–1921 рр., але й революція 1991 р. Адже пострадянська Росія не відмовилася від імперських амбіцій, а без повного контролю над Україною відновлення імперії неможливе. Як один з інструментів цього було обрано ідею відродження під прапорами «Русского мира» історичної Новоросії [18, 130, 179].

Нині стає все більш очевидним, що збройна агресія Росії проти України стала наслідком не лише політики кремлівських імпер-шовіністів, а й стратегічних прорахунків і безвідповідальності нашої владної еліти протягом усіх років незалежності. Згідно з Конституцією та законами України питання національної безпеки належить до сфери відповідальності насамперед президента, проте вони не були предметом належної уваги жодного з очільників держави. Понад те, кожен із них доклався до нищення української армії. У часи Кучми було ліквідовано створену в 1991 році Національну гвардію, яка бачилася багатофункціональним боездатним військовим формуванням, укомплектованим патріотично налаштованими і досвідченими офіцерами, що є ядром модерних Збройних сил України. Натомість Кучма віддав перевагу формуванню ЗСУ способом скорочення гігантського уламка радянської армії на території нашої країни. Зменшувалося фінансування ЗС, що унеможливило їх оснащення сучасною військовою технікою та озброєнням. За президентства Ющенка при відкритих виявах ворожнечі з боку РФ недофінансування Збройних сил України стало злочинним. Воно завершилося руйнацією всього сектору національної безпеки за часів Януковича. Деградація армії й флоту, зовнішньої розвідки та контррозвідки, Служби безпеки, Ради національної безпеки та оборони відбувалася не без участі російських спецслужб та їхніх агентів, інфільтрованих у структури державного управління всіх рівнів. Найвище політичне та військове керівництво держави роками безвідповідально тішилось ілюзією стратегічного партнерства з Росією, натомість Кремль цілеспрямовано реалізував курс на знищення України [19, 27].

Парадокс сучасної гібридної війни полягає в тому, що Путін посилає на убій в Сирію сотні своїх військових, з надією на те, що Трамп дозволить йому й далі убивати українців і етнічних росіян на Донбасі.

Загалом слід констатувати, що в умовах сучасної російсько-українська війни Українська національна революція набуває нового, вирішального змісту. Адже лише за умови успішного для України завершення цієї війни можливим стане здобуття справжньої, реальної незалежності нашої держави.

Наш історичний досвід переконує, що при розбудові української державницької стратегії треба змінити та перебудувати її основні засади, а саме:

- при формуванні суспільної ідеології вартує категорично позбутися пацифістських філософем;
- нація повинна виховуватися на принципах національного героїзму, пріоритетності державних і національних інтересів;
- треба відмовитися від ілюзійного бачення міжнародних стосунків і твердо застосовувати логіку геополітики, за якою Україна як держава, розташована в геостратегічній зоні, не може дозволити собі розслаблюватися у військовому плані і вести оманливу пацифістську міжнародну політику, не реагувати на загрози з боку імперських сусідніх потуг, передусім Росії;
- російський імперіалізм має шовіністичне наповнення, і тому він особливо агресивний щодо націй, які в якомусь вимірі підважують «провідну роль», «місію» російської нації і держави; зрозуміло, що у цьому випадку українська нація і держава опиняються під головним ударом російського експансіонізму і шовінізму, оскільки несуть в собі основні виклики російській імперській ідентичності: вони «відбирають» у росіян історичну спадщину і культуру минулого (до XVIII ст.), розбивають велику кількість російських великодержавницьких міфів, як то про «братські народи», «цивілізаційну роль» російської імперії, «виправданість» російського комунізму і т. ін., позбавляють імперію

геополітичного розмаху, бо відрізають її від стратегічно важливого простору Причорномор'я, тому зовнішня політика України має бути максимально настороженою щодо російського імперіалізму і раціонально продуманою щодо його загроз;

- нинішня російсько-українська війна не тільки підтверджує наші історіософські висновки, а й стимулює до кардинальніших змін у сфері національного самовиховання і внутрішньої української політики, а саме до якомога ширшого й глибшого використання в них філософських засад та ідей українського вольового націоналізму.

Список використаної літератури

1. Верстюк В. Ф. Українська Центральна Рада : період становлення / В. Ф. Верстюк // Український історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 23–46.
2. Верстюк В. Ф. Український національно-визвольний рух (березень-листопад 1917 р.) / В. Ф. Верстюк // Український історичний журнал. – 2003. – № 3. – С. 63–81.
3. Дашкевич Я. Україна у вогні ідеологій / Я. Р. Дашкевич // Кісь Р. Фінал Третього Риму (Російська ідея на зламі тисячоліть). – Львів : Вид-во отців Василіян «Місіонер», 1998. – С. I–XIV.
4. Коваль Р. М. Повернення отаманів Гайдамацького краю / Р. М. Коваль. – К. : Діокор, 2001. – 288 с.
5. Любовець О. М. Проблема Української державності в програмах і діяльності українських політичних партій / О. М. Любовець // Український історичний журнал. – 2003. – № 4. – С. 22–29.
6. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття / І. Нагаєвський. – К. : Український письменник, 1994. – 413 с.
7. Турченко Ф. Г. Утворення Української Центральної Ради : джерела та їх інтерпретації / Ф. Г. Турченко // Український історичний журнал. – 2007. – № 2. – С. 63–77.
8. Шлемкевич М. Українська синтеза чи українська громадянська війна / М. Шлемкевич // Генеза : Філософія. Історія. Політологія. – 1997. – № 1 (5). – К. : Вид-во «Генеза», 1997. – С. 74–101.
9. Терещенко В. Державотворець М. Шаповал / В. Терещенко // Микита Шаповал видатний державний діяч, вчений, патріот : матеріали науково-практичної конференції з нагоди 125-річчя від дня народження, (Донецьк, 5 квітня 2007 р.). – Донецьк : Східний видавничий дім, 2007. – С. 7–27. – (Український культурологічний центр).
10. Ольжич О. Дух руїни / О. Ольжич ; передм. О. Зінкевича ; післям. І. Дзюби. – К. : Смолоскип, 2007. – 52 с.
11. Грушевський М. С. На порозі Нової України. Статті і джерельні матеріали / М. С. Грушевський ; за ред. Л. Р. Винара. – Нью Йорк : Українське Історичне Товариство, 1992. – 278 с.
12. Ольжич О. Дух руїни / О. Ольжич ; передм. О. Зінкевича ; післям. І. Дзюби. – К. : Смолоскип, 2007. – 52 с.
13. Чикаленко Є. Х. Зібрання творів : в 7 т. / Є. Х. Чикаленко. – К. : ТОВ компанія «РАДА», 2003 – .– Т. 1 : Спогади. Уривки з моїх споминів за 1917 р. [Коментарі авторські]. – 2003. – 432 с.
14. Демянко О. М. Політичні партії в Україні в 1917 році / О. М. Демянко // Науковий вісник Української академії внутрішніх справ. – 1997. – № 2. – С. 31–39.
15. САЗ (сектор архівного забезпечення) УСБУ в Черкаській області. – Ф. : Припинений, спр. 12094, 110 арк.
16. САЗ (сектор архівного забезпечення) УСБУ в Черкаській області. – Ф. : Припинений, спр. 271, 47 арк.
17. Цит. за : Липа Ю. Твори : в 10 т. / Ю. Липа. – Львів : Каменяр, 2005 – Т. 2 : Проза : Нотатник. – 2006. – 357 с.
18. Турченко Ф. Проект «Новоросія» і новітня російсько-українська війна / Ф. Турченко, Г. Турченко. – К. : Інститут історії України НАН України, 2015. – С. 130, 179.
19. Василенко В. Війна 2014 року : спроба системного аналізу / В. Василенко // Український тиждень. – № 42. Спецвипуск. – 2014. – С. 27.

References

1. Verstyuk VF Ukrainian Central Rada: the period of formation / VF Verstyuk // Ukrainian Historical Magazine. - 2007. - No. 2. - P. 23-46.
2. Verstyuk V. F. The Ukrainian National Liberation Movement (March-November 1917) / VF Verstyuk // Ukrainian Historical Magazine. - 2003. - No. 3. - P. 63-81.
3. Dashkevich Ya. Ukraine in the Light of Ideologies / Y. R. Dashkevich // Kis R. The Final of Third Rome (Russian idea at the turn of the millennium). - Lviv: Vassilyan Fathers' Missionary, 1998. - S. I-XIV.
4. Koval R. M. The Return of the Atamans of the Haydamak Territory / R. M. Koval. - K.: Diokor, 2001. - 288 p.
5. Lyubovets O. M. The Problem of Ukrainian Statehood in the Programs and Activities of Ukrainian Political Parties / O. M. Lyubovets // Ukrainian Historical Journal. - 2003. - No. 4. - P. 22-29.

6. Nagayevsky I. History of the Ukrainian state of the twentieth century / I. Nagaevsky. - K.: Ukrainian writer, 1994. - 413 pp.
7. Turchenko F.G. Formation of the Ukrainian Central Rada: Sources and Their Interpretations / F.G. Turchenko // Ukrainian Historical Magazine. - 2007. - No. 2. - P. 63-77.
8. Shlemkevich M. Ukrainian synthesis or Ukrainian civil war / M. Shlemkevich // Genesis: Philosophy. History. Politology. - 1997. - No. 1 (5). - K.: View of "Genesis", 1997. - P. 74-101.
9. Tereshchenko V. The worker M. Shapoval / V. Tereshchenko // Mykyta Shapoval outstanding statesman, scientist, patriot: materials of the scientific-practical conference on the occasion of the 125th anniversary of the birth, (Donetsk, April 5, 2007). - Donetsk: Eastern Publishing House, 2007. - P. 7-27. - (Ukrainian Cultural Center).
10. Olzhich O. The spirit of the ruins / O. Olzhych; the front O. Zinkevich; after the I. Dziuba. - K.: Smoloskyp, 2007. - 52 p.
11. Grushevsky MS On the threshold of the New Ukraine. Articles and source materials / MS Hrushevsky; for ed. L. R. Vinar. - New York: Ukrainian Historical Society, 1992. - 278 pp.
12. Olzhich O. The Spirit of the Ruins / O. Olzhich; the front O. Zinkevich; after the I. Dziuba. - K.: Smoloskyp, 2007. - 52 p.
13. Chykalenko E. Kh. Collection of works: in 7 t. / Ye.H. Chykalenko. - K.: LLC "RADA" company, 2003 -. - Vol. 1: Memoirs. Excerpts from my remembrance for 1917 [Copyright Comments]. - 2003 - 432 pp.
14. Demyanko O. M. Political parties in Ukraine in 1917 / O. Demyanko // Scientific Bulletin of the Ukrainian Academy of Internal Affairs. - 1997. - № 2. - P. 31-39.
15. SAZ (sector of archival support) of UBU in Cherkassy region. - F.: Stopped, sp. 12094, 110 arcs.
16. SAZ (sector of archival support) of UBC in Cherkasy region. - F.: Stopped, sp. 271, 47 arcs.
17. Tsit. for: Lipa Y. Works: 10 tons / Yu Lipa. - Lviv: Kamenyar, 2005 - Vol. 2: Prose: Notary. - 2006 - 357 pp.
18. Turchenko F. Project "Novorossia" and the Newest Russian-Ukrainian War / F. Turchenko, G. Turchenko. - K.: Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, 2015. - P. 130, 179.
19. Vasilenko V. The war of 2014: the attempt of system analysis / V. Vasilenko // Ukrainian week. - No. 42. Special issue. - 2014 - p. 27.

Sytnyk Olexander - doctor of historical Sciences, associate Professor, head of the Department of history, professor, Bogdan Khmelnytskyi Melitopol state pedagogical University, E-mail - oleksander_sytnyk@i.ua

RUSSIAN-UKRAINIAN WAR OF 2014–2017 AS A CONSEQUENCE OF THE INCOMPLETENESS OF THE NATIONAL LIBERATION UKRAINIAN REVOLUTION OF 1917– 1921

Abstract

Introduction. The Ukrainian revolution of 1917–1921, which had a pronounced nationalist character, because of a number of objective and subjective circumstances were incomplete. Thus, this not only led to the Bolshevik occupation of a significant part of Ukraine, but also became the main reason for the continuation of the national liberation struggle of Ukrainians in our time.

Purpose. The purpose of this article is to characterise the modern Russian-Ukrainian war 2014–2017 as a consequence of the incompleteness of the Ukrainian national liberation revolution.

Results. Permanent looking for revolutionary transformation in Russia, the belief that national problems can be solved within the framework of the Russian revolutionary democratic front resulted in the omission of the chance which gave the Ukrainians the ability to create their own independent state. This not only led to the defeat of the national-liberation competitions of 1917–1921 years, but also contributed to further the total destruction of Ukrainians throughout the existence of the Bolshevik government. And naturally, modern warfare was a continuation of the centuries-long expansion of the Muscovite state, with its Imperial creatures: autocracy and Bolshevism and Putinism with neocons against Ukraine. At the beginning of the XXI century we are faced with the resuscitation of the neo-Bolshevism of the authoritarian tendencies in contemporary Russia, mainly Putin's regime.

Originality. In the modern Russian-Ukrainian war Ukrainian national revolution gets a new, decisive content. It is only with a successful for Ukraine, the completion of this war will be possible to obtain a true, real independence of our state.

Conclusion. Our historical experience shows that the restructuring of Ukrainian state-building strategies need to change and rebuild its basic principles, namely:

- in the formation of social ideology is strongly to get rid of pacifist Filosofem;
- the nation should be educated on the principles of national heroism, the priority of state and national interests;

- it is necessary to abandon the illusion of a vision of international relations and firmly apply the logic of geopolitics, according to which Ukraine as a state located in the geostrategic area, cannot afford to relax militarily and deceptive conduct international peace policy, not to respond to the threat posed by neighboring Imperial powers, especially Russia;

- Russian imperialism has chauvinistic content, and therefore it is particularly aggressive against Nations which in some measure raises the "leading role", the "mission" of the Russian nation and state; it is clear that in this case the Ukrainian nation and the state are under a major blow to Russian expansionism and chauvinism, because they carry the main challenges of the Russian Imperial identity: they "select" the Russians have a historical heritage and culture of the past (until XVIII century), breaking a large number of Russian velikoderzhavnitska myths as "fraternal peoples", and "civilizational role" of the Russian Empire "justifiability" of Russian communism, and so etc., deprive the Empire of geopolitical scale, because cutting her off from the strategic space of the black sea, so Ukraine's foreign policy should be as watchful against Russian imperialism and rationally deliberate about its threats;

- the current Russian-Ukrainian war is not only reaffirms our historical insights, but also stimulates more radical changes in the sphere of national self-education and internal Ukrainian politics, namely, to broader and deeper use in them of philosophical principles and ideas of strong-willed Ukrainian nationalism.

Одержано редакцією 10.02.2017
Прийнято до публікації 02.05.2017

УДК 94(477) «19»

О. З. Силка

кандидат історичних наук,
доцент кафедри українознавства
Національного університету харчових технологій
e-mail: omedalieva@ukr.net

НЕРЕАБІЛІТОВАНИЙ ХОЛОДНОЯРЕЦЬ МУШКЕТ ЛЕОНІД ПАВЛОВИЧ?

У статті висвітлюється авторський погляд на життя українського патріота, учасника національно-визвольної боротьби 20-х рр. ХХ ст. Л. П. Мушкета, оскільки в сучасній українській історіографії відсутні комплексні дослідження стосовно його ролі у подіях становлення Республіки Чорного Лісу та Холодного Яру. Про особистість Л. П. Мушкета традиційно побіжно згадується лише у публікаціях про Холодноярських отаманів. Окреслено основні періоди його життєвого шляху як особистості та винахідника.

Ключові слова: національно-визвольна боротьба 20-х рр. ХХ ст., Холодний Яр, Чорний Ліс, справа холодноярських отаманів, реабілітація.

Постановка проблеми. 18 жовтня 2016 р. Апеляційний суд Київської області реабілітував отаманів Холодного Яру, які боролися з радянською владою у 20-х рр. ХХ ст. та загинули під час спроби звільнення з Лук'янівської в'язниці у м. Київ. Зокрема у його «Постанові» зазначено наступне: «Визнати Завгороднього (Загороднього) Іларіона Захаровича 1887 р.н., Голика (Залізняка) Мефодія Фокича 1887 р.н., Гупала Деонісія Мусійовича 1898 р.н., Компанійця Тимофія Архиповича 1897 р.н., Добровольського Олексія Трохимовича 1899 р.н., Ткаченка Василя Федотовича 1900 р.н., Дробатковського Юрія Володимировича 1896 р.н., Здобуду (Здобудь-воля, він же Блоха) Костянтина Яковича 1875 р.н., Яковенка Григорія Федоровича 1892 р.н. та Ляшенка Івана Миколайовича 1892 р.н. такими, що підлягають реабілітації на підставі ст. 1 Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» [1]. Між тим, відповідно до «Вироку» у справі холодноярських отаманів від 2 лютого 1923 р. разом із вищезазначеними прізвищами фігурує